

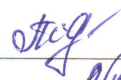
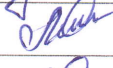
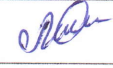
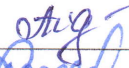
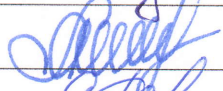
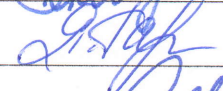
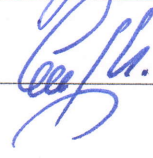
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Факультет політичних наук
Кафедра історії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор
 Юрій КОТЛЯР
« 19 » 08 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ»

Спеціальність 014.03 Середня освіта
(Історія та громадянська освіта)
Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Розробник		Інна ПІДБЕРЕЗНИХ
Завідувач кафедри розробника		Ірина МІРОНОВА
Завідувач кафедри спеціальності		Ірина МІРОНОВА
Гарант освітньої програми		Інна ПІДБЕРЕЗНИХ
Декан ФПН		Анастасія ХМЕЛЬ
/В.о. директора НН ІПО		Катерина ЗУБ
Начальник НМВ		Сергій ШКІРЧАК

Миколаїв – 2024 рік

ВСТУП

Вивчення освітнього компоненту «Основи національної безпеки та оборони» впроваджено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра за предметною спеціальністю 014.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта).

Враховуючи наростаючі конфлікти у світі, гібридні війни та терористичні акти, національна безпека спрямована на захист інтересів не лише однієї особи, а й усього суспільства та держави від різного роду загроз зовнішнього та внутрішнього характеру. Нове покоління фахівців, які володіють належними компетентностями, вміють системно та інноваційно мислити, спроможні вирішувати складні прикладні проблеми в галузі управління національною безпекою в умовах динамічних змін та сучасних викликів, повинні не лише усувати різного плану загрози, а й прогнозувати можливі дії окремих людей, угруповань, організації чи країн, які можуть нанести шкоду для життя та здоров'я громадян своєї країни.

Курс призначений для здобувачів/майбутніх практиків, які цікавляться питаннями національної та міжнародної безпеки, військової стратегії, зовнішньої політики та прийняття рішень. Він зосереджений на основних положеннях оборонної стратегії України, загрозах і можливостях, з якими сьогодні стикається держава, структурах і процесах прийняття рішень щодо національної безпеки та оборони України, включаючи їх сильні та слабкі сторони, а також ролі мирного процесу в стратегічному мисленні України щодо національної безпеки.

В межах курсу підготовка фахівця здійснюється шляхом надання знань, вироблення вмінь та формування практичних навичок необхідних для забезпечення реалізації державної політики, виконання загальнодержавних, галузевих і регіональних програм. Здобувачі вищої освіти грають роль реальних українських осіб, які приймають рішення, і борються з основними проблемами, з якими вони стикаються сьогодні, рекомендуючи практичні дії для їх вирішення. Це обумовлює важливе значення вивчення дисципліни «Основи національної безпеки та оборони».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є стан безпекового середовища, національна безпека та її складові, засоби державного управління у сфері безпеки та оборони України.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Основи національної безпеки та оборони	
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка	
Спеціальність	014 Середня освіта	
Предметна спеціальність	014.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)	
Освітня програма	Середня освіта (Історія та громадянська освіта. Правознавство)	
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)	
Статус дисципліни	вибіркова	
Курс навчання	5	
Навчальний рік	2024-2025 н.р.	
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма	Заочна форма
	10	15, 16
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	3 кредити / 90 годин	
Структура курсу:	Денна форма	Заочна форма

– лекції	18 годин	4 години
– семінарські заняття	18 години	6 годин
– годин самостійної роботи здобувачів	54 годин	80 годин
Відсоток аудиторного навантаження	40%	11%
Мова викладання	українська	
Форма підсумкового контролю	Залік	

2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

2.1. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Програма дисципліни «Основи національної безпеки та оборони» відповідає вимогам освітньої програми щодо системи знань, вмінь та рівня їхньої сформованості, що має забезпечити набуття здобувачем вищої освіти особистісно-професійних якостей.

Контроль за роботою здобувачів вищої освіти здійснюється шляхом складання екзамену. Оцінювання самостійної роботи здобувачів вищої освіти проводиться відповідно до шкали оцінювання.

Мета вивчення навчальної дисципліни ґрунтується на підготовці фахівця, здатного розв'язувати задачі дослідницького та інноваційного характеру у сфері національної безпеки та оборони, виявляти та протидіяти загрозам національній безпеці України (за окремими сферами забезпечення та видами діяльності).

Основними **завданнями** вивчення навчальної дисципліни «Основи національної безпеки та оборони» є: сформулювати у здобувачів вищої освіти комплексне уявлення про систему та структуру національної безпеки та оборони, правове забезпечення сил безпеки та оборони; виробити навички збирання, аналізу та систематизації інформації, отриманої з різноманітних джерел; оволодіти методологією постановки та дослідження проблем забезпечення безпеки на різних рівнях (особистість - громадянське суспільство - держава); дати здобувачам знання про ключові напрями зовнішньої та внутрішньої політики провідних зарубіжних держав у сфері забезпечення національної безпеки, особливостей їх дипломатії та взаємовідносин з Україною.

Розроблена програма відповідає освітній програмі та орієнтована на **формування компетентностей**:

Інтегральна компетентність. Здатність вирішувати складні задачі, проблеми в галузі освіти, що передбачає здійснення інновацій та/або проведення педагогічних досліджень і характеризується комплексністю і невизначеністю педагогічних умов організації освітньо-виховного процесу в закладах загальної середньої освіти.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Здатність використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.

ЗК4. Здатність виявляти та вирішувати проблеми у сфері професійної діяльності, бути критичним і самокритичним.

ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) та приймати обґрунтовані рішення.

ЗК6. Здатність розробляти та презентувати освітні проекти, управляти ними та мотивувати виконавців на досягнення спільної мети.

ЗК7. Здатність здійснювати науково-педагогічні дослідження, прогнозувати та презентувати їх результати.

ЗК8. Письмове й усне професійне спілкування державною мовою, вміння використовувати знання другої (іноземної) мови для навчальної та наукової діяльності.

ЗК9. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності української та громадянської ідентичності, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина.

Компетентності спеціальності: фахові (ФК), предметні (ПК)

ФК1. Здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної діяльності.

ФК2. Здатність використовувати інновації у професійній діяльності.

ФК4. Здатність до моделювання змісту навчання, формування в учнів ключових компетентностей та здійснення інтегрованого навчання.

ФК5. Здатність використовувати ефективні шляхи мотивації учнів до саморозвитку, спрямовувати їх на прогрес і формувати у них обґрунтовану позитивну самооцінку.

ФК6. Здатність до конструктивної та безпечної взаємодії з учасниками освітнього процесу, забезпечувати функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.

ФК7. Здатність формувати в учнів культуру академічної доброчесності та дотримуватися її принципів у власній професійній діяльності.

ФК8. Здатність працювати у міжнародному контексті і реалізовувати спільні проєкти предметної області з європейськими та євроатлантичними інституціями.

ПК1. Знати закони наукового, соціального і професійного мислення, володіння комплексним, інтеграційним, історичним, динамічним, ситуаційним, системним підходами до наукового аналізу, здатність практично послуговуватись методами історичного дослідження.

ПК6. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності.

ПК7. Прагнення до саморозвитку та самовдосконалення у науково-педагогічній діяльності, обізнаність у власних силах, здатність до рефлексії та самоаналізу.

ПК8. Виявляти знання та розуміння наукових основ певної тематичної області, методології дослідження історичного процесу у національному, європейському та світовому контекстах та вміти моделювати їх у зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання.

ПК9. Здатність до соціальної комунікації; розуміння та сприйняття принципів толерантності, соціальної справедливості, доброчесності, вміння втілювати їх у власні моделі поведінки, здатність попереджувати та вирішувати конфлікти.

2.2. Очікувані результати навчання

Згідно з вимогами освітньої програми, здобувачі вищої освіти у результаті вивчення навчальної дисципліни повинні **знати**:

- теоретичні засади, основні категорії та етапи розвитку теорії національної безпеки і оборони;
- новітні наукові та практичні досягнення у сфері національної безпеки і оборони;
- аспекти складових елементів національної безпеки і оборони;
- систему суб'єктів національної безпеки і оборони;
- види правопорушень та злочинів, які загрожують національній безпеці;
- систему міжнародного та європейського законодавства, що регулює національну безпеку і оборону.

Групові заняття та самостійна робота повинні сформувати **уміння**:

- відтворювати понятійно-категоріальний апарат загальної теорії національної безпеки щодо структури національної безпеки, об'єктів, суб'єктів та принципів забезпечення національної безпеки;
- аналізувати основні напрями забезпечення національної безпеки і оборони в державі, включаючи правові основи забезпечення національної безпеки, рівні та види національної

безпеки, методи забезпечення національної безпеки, управління безпекою особистості, суспільства та держави

- формулювати та аналізувати основні напрями політики забезпечення національної безпеки і оборони, включаючи основні пріоритети національних інтересів в державі, загрози національній безпеці та їх класифікацію за сферами людської діяльності, основи забезпечення національної безпеки в основних сферах життєдіяльності;

- характеризувати систему забезпечення національної безпеки і оборони, включаючи повноваження і функції суб'єктів забезпечення національної безпеки, контроль за здійсненням заходів забезпечення національної безпеки, основні завдання суб'єктів забезпечення національної безпеки, а також недержавній системі забезпечення національної безпеки;

- оцінювати стан безпеки особистості, суспільства та держави за окремими сферами забезпечення і видами діяльності на основі положень теорії безпеки окремих сфер забезпечення національної безпеки та оборони і видів діяльності;

- розробляти основні положення методів та заходів забезпечення безпеки держави у різноманітних сферах життєдіяльності;

- здійснювати пошук нормативно-правової бази за допомогою ресурсу <https://zakon.rada.gov.ua>;

- узагальнювати отримані результати, обробки та аналізу інформації з різних джерел, оформлення та презентування результатів наукової діяльності;

- застосовувати знання державної та іноземних мов, інформаційно-комунікаційних технологій, комп'ютерної техніки.

Відповідно до освітньої програми очікувані **результати навчання** включають: **загально-предметні (РН), фахові (ПРН)**

РН1. Демонструє вміння застосовувати знання з психології, педагогіки, історії, громадянської освіти, основ правознавства у практичних ситуаціях здійснення освітньої діяльності, поглиблює знання з предметної області.

РН2. Демонструє вміння використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології для пошуку, обробки та обміну інформацією у професійній діяльності, презентації власних та спільних результатів, реалізації дистанційного та змішаного навчання тощо.

РН4. Формулює наявні проблеми у сфері освітньої діяльності, демонструє навички їх критичного аналізу, генерує нові ідеї, аргументує можливі шляхи їх вирішення та критично оцінює їх спроможність.

РН5. Описує методику розробки освітніх проєктів, пояснює зміст та призначення їх етапів, аналізує спроможність управління процесом їх впровадження, прогнозує очікувані результати.

РН8. Описує показники якості педагогічної діяльності, аналізує можливі впливи на них внутрішніх і зовнішніх чинників, визначає індивідуальні професійні потреби, шляхи покращення власної педагогічної майстерності, обирає ресурси для професійного розвитку впродовж життя.

РН9. Демонструє уміння класифікувати, упорядковувати і узагальнювати навчальний матеріал відповідно до умов освітнього процесу, потреб формування ключових компетентностей та інтегрованого навчання.

РН10. Називає і аналізує шляхи мотивації учнів до саморозвитку, демонструє вміння розробляти план практичної реалізації для формування адекватної позитивної самооцінки й я-ідентичності.

РН11. Демонструє уміння забезпечувати конструктивну та безпечну взаємодію з учасниками освітнього процесу.

РН12. Знає та дотримується умов функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.

РН13. Демонструє здатність діяти автономно і в команді.

РН14. Демонструє дотримання культури академічної доброчесності у власній діяльності та демонструє вміння формувати її в учнів.

РН15. Демонструє знання основних положень нормативно-правових документів щодо професійної діяльності, обґрунтовує необхідність використання інструментів демократичної правової держави у професійній, громадській діяльності та прийняття рішень на засадах поваги до прав і свобод людини в Україні.

РН16. Інтегрує знання основ теорії держави і права, публічного, приватного права у професійну діяльність, проєктує знання з основ правознавства на історичні події, процеси та явища сьогодення.

ПРН4. Аналізувати правові та інституціональні виміри співробітництва України та ЄС, виявляти перспективи та наслідки сучасних інтеграційних процесів і місця в них України.

ПРН5. Орієнтуватися в міжнародному політичному житті, геополітичній обстановці, аналізувати суспільні явища й узагальнювати політичний досвід.

ПРН8. Критично оцінювати достовірність, надійність інформаційних джерел, вплив інформації на свідомість і розвиток всіх учасників освітнього процесу, на прийняття рішень.

ПРН10. Визначати оптимальні зміст і форми професійного розвитку, критерії результативності власного навчання, працювати над саморозвитком та самовдосконаленням, активно долучатися до діяльності професійних спільнот.

ПРН11. Застосовувати в педагогічній діяльності наукові методи пізнання, спостерігати, аналізувати, формулювати гіпотези, збирати дані, проводити експерименти, аналізувати та інтерпретувати результати, створювати моделі та вивчати їхню дієвість.

ПРН12. Здатність до соціальної взаємодії, займати активну громадянську позицію та робити усвідомлений вибір в умовах сучасного політичного плюралізму.

ПРН13. Здатність до практичного застосування нових ідей, пропозицій, освітніх практик з метою цілеспрямованого вдосконалення, безперервного і самоорганізованого навчання.

ПРН14. Здатність до співпраці та інтеграції в прагненні до мети спільно з іншими людьми, відомствами, організаціями, активної участі у командній роботі, безвідносно до фонових знань та бачень визначених завдань.

ПРН15. Здатність працювати результативно в групах, щоб локалізувати, отримати та опрацювати дані для вирішення завдання дослідження та брати відповідальність за організацію періодів роботи.

3. Програма навчальної дисципліни

3.1. Денна форма навчання

№	Теми	Лекції	Семінарські	Самостійна робота
1	Тема 1. Поняття та зміст публічного адміністрування у сфері національної безпеки та оборони.	2	2	4
2	Тема 2. Принципи правового забезпечення національної безпеки та оборони.	2	2	4
3	Тема 3. Правове забезпечення національної безпеки та оборони України.	2	2	4
4	Тема 4. Система цивільного контролю сектору безпеки і оборони.	2	2	8

5	Тема 5. Рада національної безпеки і оборони України в системі управління національною безпекою.	2	2	6
6	Тема 6. Управління сектором безпеки і оборони.	2	2	8
7	Тема 7. Планування як інструмент публічного адміністрування забезпечення національної безпеки.	2	2	8
8	Тема 8. Юридична відповідальність за порушення законодавства про національну безпеку України.	2	2	6
9	Тема 9. Національна безпека як об'єкт зовнішньої політики України.	2	2	6
	Всього за курсом	18	18	54

3.2. Заочна форма навчання

	Теми	Лекції	Семінарські	Самостійна робота
1	Тема 1. Поняття та зміст публічного адміністрування у сфері національної безпеки.	-	-	10
2	Тема 2. Принципи правового забезпечення національної безпеки та оборони.	-	-	10
3	Тема 3. Правове забезпечення національної безпеки та оборони України.	-	-	10
4	Тема 4. Система цивільного контролю сектору безпеки і оборони.	2	-	8
5	Тема 5. Рада національної безпеки і оборони України в системі управління національною безпекою.	-	-	8
6	Тема 6. Управління сектором безпеки і оборони.	-	2	8
7	Тема 7. Планування як інструмент публічного адміністрування забезпечення національної безпеки.	-	2	8
8	Тема 8. Відповідальність за порушення законодавства про національну безпеку України.	2	-	8
9	Тема 9. Національна безпека як об'єкт зовнішньої політики України.	-	2	10
	Всього за курсом	4	6	80

4. Зміст навчальної дисципліни

Денна форма

4.1. План лекцій

№	Тема заняття / план
1	Тема 1. Поняття та зміст публічного адміністрування у сфері національної безпеки. 1. Вступ до курсу «Основи національної безпеки та оборони». Сутність і зміст загальної теорії національної безпеки. 2. Поняття та категорії національної безпеки держави. 3. Складові елементи національної безпеки та їх характеристика.
2	Тема 2. Принципи правового забезпечення національної безпеки та оборони. 1. Основні принципи та засоби забезпечення національної безпеки. 2. Види національної безпеки за різними сферами суспільної діяльності та державна

	політика по їх забезпеченню. 3. Захист прав і свобод людини і громадянина у сфері національної безпеки.
3	Тема 3. Правове забезпечення національної безпеки та оборони України. 1. Поняття та зміст нормативно-правового забезпечення національної безпеки. 2. Система нормативно-правових актів у сфері забезпечення національної безпеки як інструмент публічного адміністрування забезпечення національної безпеки. 3. Видання індивідуальних актів як інструменту публічного адміністрування забезпечення національної безпеки.
4	Тема 4. Система цивільного контролю сектору безпеки і оборони. 1. Поняття та зміст системи забезпечення національної безпеки України. 2. Контроль, що здійснюється Президентом України. 3. Контроль, що здійснюється Кабінетом Міністрів України. 4. Контроль Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. 5. Судовий контроль. 6. Громадський контроль.
5	Тема 5. Рада національної безпеки і оборони України в системі управління національною безпекою. 1. Конституційно-правовий статус Ради національної безпеки і оборони України. 2. Принципи формування та діяльності Ради національної безпеки і оборони України. 3. Функції та компетенція Ради національної безпеки та оборони України. 4. Основні елементи структури РНБОУ.
6	Тема 6. Управління сектором безпеки і оборони. 1. Склад сектору безпеки і оборони. Керівництво у сферах національної безпеки і оборони. Основні функції суб'єктів публічного адміністрування у сфері національної безпеки. Координація у сферах національної безпеки і оборони. 2. Роль Міністерства оборони України в управлінні національною безпекою. 3. Компетенція Збройних Сил України в управлінні національною безпекою. 4. Роль Міністерства внутрішніх справ України в управлінні національною безпекою. 5. Роль Служби безпеки України в управлінні національною безпекою. 6. Розвідувальні органи України у забезпеченні національної безпеки. 7. Завдання Управління державної охорони України у сфері управління національною безпекою. 8. Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України. 9. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну військово-промислову політику.
7	Тема 7. Планування як інструмент публічного адміністрування забезпечення національної безпеки. 1. Мета, принципи і види планування у сферах національної безпеки і оборони. 2. Стратегія національної безпеки України. 3. Стратегія воєнної безпеки України. 4. Стратегія громадської безпеки та цивільного захисту України. 5. Стратегія розвитку оборонно-промислового комплексу України. 6. Стратегія кібербезпеки України. 7. Національна розвідувальна програма. 8. Державні програми у сферах національної безпеки і оборони. Державне оборонне замовлення. Фінансове забезпечення сектору безпеки і оборони.
8	Тема 8. Відповідальність за порушення законодавства про національну безпеку України. 1. Юридична відповідальність за порушення вимог законодавства в сфері забезпечення національної безпеки України та її види.

	2. Суб'єкти та об'єкти застосування юридичної відповідальності за порушення законодавства про національну безпеку України. 3. Застосування заходів попередження та адміністративного примусу як інструментів публічного адміністрування забезпечення національної безпеки.
9	Тема 9. Національна безпека як об'єкт зовнішньої політики України. 1. Правові засади зовнішньої політики із забезпечення національної безпеки. 2. Основні напрями зовнішньої політики української держави в здійсненні завдань національної безпеки. 3. Виклики та загрози зовнішній політиці України щодо забезпечення національної безпеки та шляхи їх нейтралізації.

4.2. План семінарських занять

№	Тема заняття / план
1	Тема 1. Поняття та зміст публічного адміністрування у сфері національної безпеки. ✓ Питання для обговорення: 1. Вступ до курсу «Основи національної безпеки та оборони». Сутність і зміст загальної теорії національної безпеки. 2. Поняття та категорії національної безпеки держави. 3. Складові елементи національної безпеки та їх характеристика. 4. Поняття та зміст національних цінностей, національних інтересів та національних цілей. ✓ Опрацюйте визначення: воєнний конфлікт, воєнна безпека, громадська безпека і порядок, державна безпека, збройний конфлікт, національна безпека України, національні інтереси України, Конституція України. ✓ Робота з нормативно-правовими актами.
2	Тема 2. Принципи правового забезпечення національної безпеки та оборони. ✓ Питання для обговорення: 1. Основні принципи та засоби забезпечення національної безпеки. 2. Види національної безпеки за різними сферами суспільної діяльності та державна політика по їх забезпеченню. 3. Захист прав і свобод людини і громадянина у сфері національної безпеки. ✓ Опрацюйте визначення: загрози національній безпеці України
3	Тема 3. Правове забезпечення національної безпеки та оборони України. ✓ Питання для обговорення: 1. Нормативно-правова основа формування і функціонування системи забезпечення національної безпеки України. 2. Система нормативно-правових актів у сфері забезпечення національної безпеки як інструмент публічного адміністрування забезпечення національної безпеки. 3. Видання індивідуальних актів як інструменту публічного адміністрування забезпечення національної безпеки.

4	Тема 4. Система цивільного контролю сектору безпеки і оборони ✓ Питання для обговорення: 1. Поняття та зміст системи забезпечення національної безпеки України. 2. Контроль, що здійснюється Президентом України. 3. Контроль, що здійснюється Кабінетом Міністрів України. 4. Контроль Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування. 5. Судовий контроль. 6. Громадський контроль. ✓ Опрацюйте визначення: демократичний цивільний контроль, оборонний огляд. ✓ Практичне завдання: Вивчіть інформацію, розміщену на офіційних сайтах органів державної влади України та заповніть таблицю: <table border="1" data-bbox="225 728 1495 1041"> <tr> <th data-bbox="225 728 957 817">Органи державної влади</th><th data-bbox="957 728 1495 817">Основні повноваження у сфері забезпечення національної безпеки та оборони України</th></tr> <tr> <td data-bbox="225 817 957 884">Президент України / Офіційне інтернет-представництво. URL: http://www.president.gov.ua</td><td data-bbox="957 817 1495 1041" rowspan="3"></td></tr> <tr> <td data-bbox="225 884 957 952">Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: http://www.kmu.gov.ua</td></tr> <tr> <td data-bbox="225 952 957 1041">Офіційний портал Верховної Ради України. URL: https://www.rada.gov.ua/</td></tr> </table>	Органи державної влади	Основні повноваження у сфері забезпечення національної безпеки та оборони України	Президент України / Офіційне інтернет-представництво. URL: http://www.president.gov.ua		Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: http://www.kmu.gov.ua	Офіційний портал Верховної Ради України. URL: https://www.rada.gov.ua/
Органи державної влади	Основні повноваження у сфері забезпечення національної безпеки та оборони України						
Президент України / Офіційне інтернет-представництво. URL: http://www.president.gov.ua							
Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: http://www.kmu.gov.ua							
Офіційний портал Верховної Ради України. URL: https://www.rada.gov.ua/							
5	Тема 5. Рада національної безпеки і оборони України в системі управління національною безпекою ✓ Питання для обговорення: 1. Конституційно-правовий статус Ради національної безпеки і оборони України. 2. Принципи формування та діяльності Ради національної безпеки і оборони України. 3. Функції та компетенція Ради національної безпеки та оборони України. 4. Основні елементи структури РНБОУ. ✓ Завдання для самоконтролю: Ознайомтеся з інформацією, розміщеною на офіційному сайті Ради національної безпеки і оборони України - https://www.rnbo.gov.ua/?fbclid=IwAR1BY4lpHoaFicszA77J1gmnticuZwy4R01dbvXG9nSRARnPs5ZoX3eTHQ На основі узагальнення та аналізу вивченої інформації підготуйте кейс про основні напрямки діяльності Ради національної безпеки і оборони України. Охарактеризуйте роль РНБОУ у забезпеченні національної безпеки та оборони України. ✓ Робота з документом: Опрацюйте Указ Президента України № 685/2021 від 28.12.2021. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року «Про Доктрину інформаційної безпеки України». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/47/2017#Text На основі отриманих знань сформулюйте визначення основних понять: - національні інтереси України в інформаційній сфері - загрози інформаційній безпеці України - інформаційна безпека України - забезпечення інформаційної безпеки - сили забезпечення інформаційної безпеки - засоби забезпечення інформаційної безпеки - система забезпечення інформаційної безпеки.						
6	Тема 6. Управління сектором безпеки і оборони						

	✓ Питання для обговорення: 1. Склад сектору безпеки і оборони. Керівництво у сферах національної безпеки і оборони. Основні функції суб'єктів публічного адміністрування у сфері національної безпеки. Координація у сферах національної безпеки і оборони. 2. Роль Міністерства оборони України в управлінні національною безпекою. 3. Компетенція Збройних Сил України в управлінні національною безпекою. 4. Роль Міністерства внутрішніх справ України в управлінні національною безпекою. 5. Роль Служби безпеки України в управлінні національною безпекою 6. Розвідувальні органи України у забезпеченні національної безпеки. 7. Завдання Управління державної охорони України у сфері управління національною безпекою. 8. Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України. 2. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну військово-промислову політику ✓ Опрацюйте визначення: комплексний огляд сектору безпеки і оборони, сектор безпеки і оборони, сили безпеки, сили оборони
7	Тема 7. Планування як інструмент публічного адміністрування забезпечення національної безпеки ✓ Питання для обговорення: 1. Мета, принципи і види планування у сферах національної безпеки і оборони. 2. Стратегія національної безпеки України. 3. Стратегія воєнної безпеки України. 4. Стратегія громадської безпеки та цивільного захисту України. 5. Стратегія розвитку оборонно-промислового комплексу України. 6. Стратегія кібербезпеки України. 7. Національна розвідувальна програма. 8. Державні програми у сферах національної безпеки і оборони. Державне оборонне замовлення. Фінансове забезпечення сектору безпеки і оборони. ✓ Опрацюйте визначення: оборонне планування, оборонно-промисловий комплекс України, огляд оборонно-промислового комплексу України, планування у сфері національної безпеки, Стратегія національної безпеки України, Стратегія воєнної безпеки України, Стратегія кібербезпеки України, Стратегічний оборонний бюлетень України, Стратегія громадської безпеки та цивільного захисту України, Стратегія розвитку оборонно-промислового комплексу України. ✓ Розробіть модель кейсу: Оцінити актуальність наявної стратегії національної безпеки та оборони України та запропонувати рекомендації щодо її актуалізації та підвищення ефективності.
8	Тема 8. Відповідальність за порушення законодавства про національну безпеку України ✓ Питання для обговорення: 1. Юридична відповідальність за порушення вимог законодавства в сфері забезпечення національної безпеки України та її види. 2. Суб'єкти та об'єкти застосування юридичної відповідальності за порушення законодавства про національну безпеку України. 3. Застосування заходів попередження та адміністративного примусу як інструментів публічного адміністрування забезпечення національної безпеки. Питання для самоконтролю 1. Поняття злочинів проти основ національної безпеки України 2. Види злочинів проти національної безпеки України. 3. Державна зрада. Відмінність від шпигунства.

	4. Посягання на державного чи громадського діяча. 5. Диверсія. 6. Колабораціонізм – основа національної безпеки.
9	Тема 9. Національна безпека як об'єкт зовнішньої політики України ✓ Питання для обговорення: 1. Правові засади зовнішньої політики із забезпечення національної безпеки. 2. Основні напрями зовнішньої політики української держави в здійсненні завдань національної безпеки. 3. Виклики та загрози зовнішній політиці України щодо забезпечення національної безпеки та шляхи їх нейтралізації.

5.Завдання для самостійної роботи

	Теми	Денна форма
1	Тема 1. Поняття та зміст публічного адміністрування у сфері національної безпеки.	4
2	Тема 2. Принципи правового забезпечення національної безпеки та оборони.	4
3	Тема 3. Правове забезпечення національної безпеки та оборони України.	4
4	Тема 4. Система цивільного контролю сектору безпеки і оборони.	8
5	Тема 5. Рада національної безпеки і оборони України в системі управління національною безпекою.	6
6	Тема 6. Управління сектором безпеки і оборони.	8
7	Тема 7. Планування як інструмент публічного адміністрування забезпечення національної безпеки.	8
8	Тема 8. Відповідальність за порушення законодавства про національну безпеку України.	6
9	Тема 9. Національна безпека як об'єкт зовнішньої політики України.	6
	Всього за курсом	54

Під час вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти виконують індивідуальне науково-дослідне завдання, що є видом позааудиторної самостійної роботи здобувачів вищої освіти, використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни та є необхідною умовою формування підсумкової оцінки з дисципліни. Виконання індивідуального науково-дослідного завдання сприяє поглибленню та закріпленню теоретичних знань, отриманих здобувачами вищої освіти при прослуховуванні лекційного курсу та самостійному вивченню дисципліни.

Здобувачам вищої освіти пропонується розробити для прем'єр-міністра проєкт програмного документу (наприклад, стратегії національної безпеки та оборони України). Захист студентських робіт відбувається у формі «Брифінгу».

У ролі високопоставленої особи, яка приймає рішення (міністра закордонних справ або міністра оборони, Секретаря Ради національної безпеки України, начальника Генерального штабу Збройних Сил України), здобувачі вищої освіти складатимуть аналітичний документ для прем'єр-міністра, пропонуючи продуману політику у важливих сферах стратегії національної безпеки України (зовнішньої чи оборонної). Ці питання включають: загрози Україні, американсько-українські відносини, мирний процес і передбачуваний ядерний потенціал України, тощо. Здобувач може обрати інше питання, яке його цікавить, за попереднім узгодженням з викладачем. Документ має бути орієнтований на поточний або майбутній період - як вирішити проблему в її поточному стані або як ви очікуєте, що вона

буде розвиватися. Документ має надати читачеві зрозумілість формулювання проблеми, яку ви розглядаєте, і ваші принципові судження.

Політичний документ включатиме:

- причини, пропозиції аналітичного документа, чому виникла така потреба, у чому полягає проблема;
- короткий цілеспрямований історичний огляд проблеми;
- інтереси України в цьому питанні, загрози, можливості, відповідні політичні міркування (здійсненність);
- основні гравці на європейському просторі, міжнародні та внутрішні гравці, чий інтерес необхідно враховувати;
- пропозиція щодо реалістичної загальної стратегії вирішення проблеми, суть документу;
- чітко сформульовані, дієві та пріоритетні цілі політики, враховуючи стратегічні, політичні та особисті обмеження лідера на посаді, а не ваші уподобання;
- основні варіанти політики (дипломатичні, військові, соціально-економічні) для досягнення цілей, включаючи оцінку їх переваг і недоліків;
- рекомендований варіант з точки зору прем'єр-міністра – плюси та мінуси, чому ви вважаєте, що це найкращий варіант з точки зору цього лідера. Якщо ви особисто вибрали б інший варіант, ви можете коротко (1 абзац) вказати, чому та як ваші переваги краще підходять. Основна увага зосереджена на варіантах політики реального лідера.
- рекомендації щодо актуалізації документу та підвищення його ефективності.

Критерії написання: обсяг: 5-7 сторінок друкованого тексту (формат сторінки – А4; шрифт – Times New Roman; кегль - 14, міжрядковий інтервал – 1,5; береги: справа, зліва, зверху, знизу – 20 мм). Структура роботи: вступ (де здобувач вищої освіти формулює актуальність проблеми, мету власного дослідження та задачі її виконання), основна частина (має містити головні ідеї, факти, аргументи на користь висловленої тези. Кожен аргумент має бути підтверджений не менш ніж двома конкретними прикладами чи спиратися на джерела, що дозволяють використати їх як основу для аргумента. Беручи до уваги різні позиції та точки зору, важливим є їх критичний аналіз, а також виявлення власного ставлення до досліджуваної проблеми); висновки (подається авторський аналіз зазначених проблем); результат перевірки на плагіат. Документ може супроводжуватися наочністю: презентацією, інфографікою, відео, фото, таблицями, картами чи графіками.

Критерії оцінки: виконання технічних вимог, авторські судження та оцінки, відсутність плагіату.

6. Підсумковий контроль

Формою підсумкового контролю є залік, який проводиться в усній формі. Робота здобувачів вищої освіти оцінюється за підсумками виконання основних видів завдань. Якщо здобувач вищої освіти не відвідував курс лекцій, семінарські заняття та не виконав контрольні заходи, а отже, не набрав необхідної кількості балів, то він, за рішенням кафедри, не допускається до складання заліку.

Питання для підготовки до заліку

1. Сутність і зміст загальної теорії національної безпеки.
2. Поняття та категорії національної безпеки та оборони держави.
3. Складові елементи національної безпеки та оборони, їх характеристика.
4. Основні принципи та засоби забезпечення національної безпеки та оборони.
5. Види національної безпеки та оборони за різними сферами суспільної діяльності та державна політика по їх забезпеченню.

6. Захист прав і свобод людини і громадянина у сфері національної безпеки та оборони.
7. Поняття та зміст нормативно-правового забезпечення національної безпеки та оборони.
8. Система нормативно-правових актів у сфері забезпечення національної безпеки як інструмент публічного адміністрування забезпечення національної безпеки.
9. Видання індивідуальних актів як інструменту публічного адміністрування забезпечення національної безпеки та оборони.
10. Поняття та зміст системи забезпечення національної безпеки та оборони України.
11. Контроль, що здійснюється Президентом України.
12. Контроль, що здійснюється Кабінетом Міністрів України.
13. Контроль Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.
14. Судовий контроль.
15. Громадський контроль.
16. Конституційно-правовий статус Ради національної безпеки і оборони України.
17. Принципи формування та діяльності Ради національної безпеки і оборони України.
18. Функції та компетенція Ради національної безпеки та оборони України.
19. Основні елементи структури РНБОУ.
20. Роль РНБОУ у забезпеченні національної безпеки та оборони України.
21. Склад сектору безпеки і оборони.
22. Керівництво у сферах національної безпеки і оборони.
23. Основні функції суб'єктів публічного адміністрування у сфері національної безпеки та оборони.
24. Координація у сферах національної безпеки і оборони.
25. Роль Міністерства оборони України в управлінні національною безпекою.
26. Компетенція Збройних Сил України в управлінні національною безпекою.
27. Роль Міністерства внутрішніх справ України в управлінні національною безпекою.
28. Роль Служби безпеки України в управлінні національною безпекою.
29. Розвідувальні органи України у забезпеченні національної безпеки.
30. Завдання Управління державної охорони України у сфері управління національною безпекою.
31. Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України.
32. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну військово-промислову політику.
33. Мета, принципи і види планування у сферах національної безпеки і оборони.
34. Стратегія національної безпеки України.
35. Стратегія воєнної безпеки України.
36. Стратегія громадської безпеки та цивільного захисту України.
37. Стратегія розвитку оборонно-промислового комплексу України.
38. Стратегія кібербезпеки України.
39. Національна розвідувальна програма.
40. Державні програми у сферах національної безпеки і оборони.
41. Державне оборонне замовлення.
42. Фінансове забезпечення сектору безпеки і оборони.
43. Юридична відповідальність за порушення вимог законодавства в сфері забезпечення національної безпеки України та її види.
44. Суб'єкти та об'єкти застосування юридичної відповідальності за порушення законодавства про національну безпеку України.
45. Застосування заходів попередження та адміністративного примусу як інструментів публічного адміністрування забезпечення національної безпеки.
46. Поняття злочинів проти основ національної безпеки та оборони України.
47. Види злочинів проти національної безпеки та оборони України.

48. Державна зрада. Відмінність від шпигунства.
49. Посягання на державного чи громадського діяча.
50. Диверсія.
51. Тероризм.
52. Колабораціонізм – основа національної безпеки та оборони.
53. Правові засади зовнішньої політики із забезпечення національної безпеки та оборони.
54. Основні напрями зовнішньої політики української держави в здійсненні завдань національної безпеки.
55. Виклики та загрози зовнішній політиці України щодо забезпечення національної безпеки та шляхи їх нейтралізації.

Кожне питання у білеті оцінюється в 10 балів.

Приклад залікового білету

<u>ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ</u> <u>ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ</u>
Рівень вищої освіти другий: <u>магістерський</u> Спеціальність 014.03 Середня освіта Предметна спеціальність 014.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта) Семестр <u>10</u> Навчальна дисципліна <u>«ОСНОВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ»</u>
ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № ____
1. Складові елементи національної безпеки та оборони, їх характеристика. 2. Контроль, що здійснюється Президентом України. 3. Роль Міністерства оборони України в управлінні національною безпекою.
Затверджено на засіданні кафедри <u>історії</u> Протокол № ____ від ____ 20__ року
Завідувач кафедри _____ Міронова І.С. Екзаменатор _____ Підберезних І.Є.

7. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

Денна форма:

№	Вид діяльності (завдання)	Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів
1	Семінарські заняття	9 семінарських занять. Максимальна кількість балів на семінарі – 5 (9*5)	45
2	Індивідуальне завдання	Оцінювання: 10 балів – написання роботи, 5 балів – захист (10+5)	25
3	Залік	У кожному білеті по 3 питання. Кожне питання оцінюється по 10 балів.	30
	Всього		100

Опитування та виступи на семінарських заняттях – форма контролю, яка дозволяє оцінити вміння здобувачів вищої освіти самостійно опрацьовувати матеріал та викладати

його, відповідати на запитання викладача та колег. Максимальна оцінка за відповідь на семінарському занятті – 5 балів. Критеріями для оцінювання виступають:

Оцінка «відмінно» (5 балів) виставляється здобувачеві вищої освіти, якщо він:

- у повному обсязі (на 100 %) підготував семінарське заняття, відповідно до змісту розкрив поставлену перед ним проблему;
- дав розгорнуту логічну відповідь на контрольне (-і) запитання, при цьому під час підготовки використав додаткову літературу, добре ознайомився з конспектом лекції;

- правильно (без помилок) виконав вправу чи завдання, обґрунтував хід власних думок.

Оцінка «добре» (4 бали) виставляється здобувачеві вищої освіти, якщо він:

- підготував 75 % семінарського заняття, відповідно до змісту розкрив поставлену перед ним проблему, але при цьому допустив неточності у формулюванні визначень, понять і явищ,

- дав розгорнуту логічну відповідь на контрольне (-і) питання, при цьому під час підготовки добре ознайомився з конспектом лекції, але не користувався додатковою літературою,

- загалом правильно виконав вправу чи завдання, допустивши 1-2 помилки, проте обґрунтував хід власних думок.

Оцінка «задовільно» (3-2 бали) виставляється здобувачеві вищої освіти, якщо він:

- підготував 50 % семінарського заняття, загалом розкрив поставлену перед ним проблему, але під час відповіді допустив низку помилок, або пропустив важливі факти, або не зміг пояснити сутність того чи іншого явища;

- дав неповну (часткову) відповідь на контрольне (-і) питання, що потребувало суттєвих доповнень чи коментарів з боку викладача чи інших здобувачів вищої освіти, при цьому під час підготовки не використав додаткової літератури, погано ознайомився з конспектом лекції;

- виконав вправу чи завдання зі значною кількістю помилок або неточностей, не зміг обґрунтувати (або частково обґрунтував) хід власних думок.

Оцінка (1 або 0 балів) виставляється здобувачеві вищої освіти, якщо він:

- підготував семінарське заняття в обсязі, меншому за 25 %, відповідно до змісту не розкрив поставленої перед ним проблеми або відмовився відповідати;

- дав неправильну (нелогічну) відповідь на контрольне (-і) питання, при цьому під час підготовки не використав додаткової літератури або відмовився відповідати;

- неправильно (зі значною кількістю помилок чи неточностей) виконав вправу чи завдання, не зміг пояснити хід виконання або зовсім не виконав вправи чи завдання.

Критеріями оцінювання самостійної роботи (індивідуально науково-дослідних робіт) виступають:

- повнота розкриття матеріалу (50 % оцінки);
- правильність застосування одержаних теоретичних знань на практиці (25 % оцінки);
- обґрунтованість висновків (25 % оцінки).

Критерії оцінювання індивідуально науково-дослідної роботи

- **14-15 балів** виставляється якщо виконані всі вимоги до написання документу; позначена проблема та обґрунтована її актуальність; зроблено короткий аналіз різних точок зору на дану проблему та логічно викладені авторські судження та оцінки; кожен аргумент підтверджений не менш ніж двома конкретними прикладами, що дозволяють використати їх як основу для аргумента; сформульовано висновки; тема розкрита повністю, витриманий обсяг, дотриманні вимоги до зовнішнього оформлення. Проєкт супроводжується наочністю: наприклад, презентацією, інфографікою, відео, фото, таблицями тощо. Відсутність плагіату.

- **11-13 балів** виставляється, якщо основні вимоги до есе виконані, але при цьому допущені незначні недоліки. Зокрема, не витриманий обсяг роботи; є упущення в оформленні.

- **9-10 балів** виставляється, якщо основні вимоги до роботи виконані, але при цьому допущені значні недоліки. Зокрема, є неточності у викладі матеріалу; відсутня логічна послідовність в судженнях, не витриманий обсяг роботи; є упущення в оформленні.
- **6-8 балів** виставляється, якщо є істотні відступи від вимог до написання роботи. Зокрема, тема висвітлена лише частково. Відсутній висновок.
- **3-5 бали** виставляється якщо є істотні відступи від вимог до написання роботи. Зокрема, допущені фактичні помилки у змісті роботи, відсутній висновок.
- **0-2 бали** виставляється, якщо тема проєкту не розкрита, виявляється істотне незрозуміння проблеми.

Критерії оцінювання екзамену:

- **40 балів** виставляються здобувачеві вищої освіти при глибоких та всебічних знаннях проблеми, грамотному та злагодженому логічно їх викладі, досконалому володінні понятійним апаратом, умінні підкріплювати теоретичні знання практичними висновками, здатності швидко та правильно робити умовиводи, використовуючи при аналізі сучасних явищ теоретичні положення на основі вивчення основної та додаткової літератури; якщо дані правильні, повні та глибокі відповіді на всі теоретичні питання відповідно до навчальної програми дисципліни, немає помилок у виконанні, матеріал викладено грамотною мовою з дотриманням логічної послідовності;
- **30-39 балів** виставляються здобувачеві вищої освіти при глибоких та всебічних знаннях проблеми, грамотному та злагодженому логічно їх викладі, досконалому володінні понятійним апаратом, умінні підкріплювати теоретичні знання практичними висновками, здатності швидко та правильно робити умовиводи, використовуючи при аналізі сучасних явищ теоретичні положення на основі вивчення основної та додаткової літератури; якщо здобувачем вищої освіти дані правильні, повні відповіді на всі теоретичні питання індивідуального завдання відповідно до навчальної програми дисципліни, матеріал викладено грамотною мовою з дотриманням логічної послідовності, однак допущені незначні похибки при відповіді;
- **25-29 бали** виставляються здобувачеві вищої освіти при твердому і досить повному знанні проблеми, відсутності характерних неточностей при відповідях на питання екзаменаційного білета та на поставлені додаткові питання, умінні в основному пов'язувати теоретичний матеріал з практичними завданнями, стоять в сучасних умовах, володінні понятійним апаратом, знанні основної літератури; якщо на запропоновані теоретичні питання дані правильні, але неповні відповіді; матеріал викладено грамотною мовою з дотриманням логічної послідовності, однак допущені несуттєві похибки або неточності у відповідях, допущена незначна помилка;
- **20-24 балів** виставляються здобувачеві вищої освіти при достатньому знанні навчального матеріалу, відсутності грубих помилок при відповідях на питання екзаменаційного білету, уміння підкріплювати теоретичні знання практичними висновками, знанні основних понять та категорій; якщо відповіді на теоретичні питання в цілому правильні, але неповні, допущені неточності у формулюваннях і логічні похибки, допущені одна – дві несуттєві помилки;
- **15-19 бали** виставляються здобувачеві вищої освіти, якщо відповіді на теоретичні питання неповні, допущені неточності у формулюваннях та логічні похибки;
- **10-14 балів** виставляються здобувачеві вищої освіти при наявності грубих помилок у відповідях на теоретичні питання екзаменаційного білету, які свідчать про неправильне розуміння суті проблеми, невмінні підкріплювати теоретичні знання практичними висновками, незнання основного категоріального апарату, якщо відповіді на теоретичні питання містять грубі помилки, свідчать про незнання та незрозуміння відповідних розділів програмного матеріалу;

- **0-9 балів** виставляються здобувачеві вищої освіти, якщо відповіді на теоретичні питання містять грубі помилки, які свідчать про незнання та нерозуміння відповідних розділів програмного матеріалу.

8.Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75-81		C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67-74	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

9. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

Нормативно-правові акти

1. Декларація про державний суверенітет України : Декларація від 16 липня 1990 р. № 55-XII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12>.
2. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30 (23. 07. 96). – Ст. 141.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
4. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III.. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
5. Про Бюро економічної безпеки України : Закон України від 28 січня 2021 р. № 1150-IX. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1150-20>.
6. Про Збройні Сили України : Закон України від 6 грудня 1991 р. № 1934-XII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1934-12>.
7. Про національну безпеку України : Закон України від 21 червня 2018 р. № 2469-VIII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>.
8. Про оборону України : Закон України від 6 грудня 1991 р. № 1932-XII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text>
9. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України : Закон України від 5 жовтня 2017 р. № 2163-VIII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19>.

10. Про Раду національної безпеки і оборони України : Закон України від 5 березня 1998 р. № 183/98-ВР. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183/98-%D0%B2%D1%80>.
11. Про Службу безпеки України : Закон України від 25 березня 1992 р. № 2229-XII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12>.
12. Про Стратегію воєнної безпеки України : Указ Президента України від 25 березня 2021 року № 121/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0022525-21>.
13. Стратегія інформаційної безпеки України : Указ Президента України від 28 грудня 2021 року № 685/2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/6852021-41069>
14. Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року : постанова Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 р. № 179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#n25>.
15. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
16. Північноатлантичний договір від 4 квітня 1949 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950_008.
17. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду від 26 червня 1945 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010.
18. Указ Президента України № 347/2021 від 11 серпня 2021 року. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року "Про Стратегію кібербезпеки України". URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4472021-40013>
19. Указ Президента України №347/2021. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 серпня 2021 року «Про Стратегію економічної безпеки України на період до 2025 року». URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3472021-39613>
20. Указ Президента України № 685/2021 від 28.12.2021. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року «Про Доктрину інформаційної безпеки України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/47/2017#Text>

Основні інформаційні джерела:

1. Глобальна та національна безпека: підручник / авт. кол.: В. І. Абрамов, Г. П. Ситник, В. Ф. Смолянюк та ін. / за заг. ред. Г. П. Ситника. Київ : НАДУ, 2016. 784 с.
2. Основи стратегії національної безпеки та оборони держави: підруч. для використання у навч.-вихов. процесі / [О. П. Дузь-Крятченко та ін.; заг. ред. В. М. Телелима]; Нац. ун-т оборони України ім. Івана Черняхівського, Каф. стратегії нац. безпеки та оборони. Вид. 3-тє, перероб. і допов. Київ : Вид. НУОУ ім. І. Черняхівського, 2015. 620 с.
3. Підберезних І. Порівняльне адміністративне право. Глава 2. С. 69-212. Адміністративне право та адміністративний процес в умовах воєнного стану в Україні: навчальний посібник : у 2-х томах. Том 2. Спеціальне адміністративне право. Європейське адміністративне право. Порівняльне адміністративне право. Адміністративний процес / В. Галуцько, П. Діхтієвський, О. Гулак та ін.; за заг. ред. В. Галуцька, В. Фелика. Одеса: Видавництво «Юридика», 2024. 432 с. <https://www.ssaals.com.ua/wp-content/uploads/AP-Tom-2.pdf>
4. Підберезних І. Порівняльне адміністративне право. Глава 3. Адміністративне право та адміністративний процес в умовах воєнного стану в Україні : навчальний посібник : у 3-х томах. Том 3. Спеціальне адміністративне право. Європейське адміністративне право. Порівняльне адміністративне право. Адміністративний процес / В. Галуцько, П. Діхтієвський, О. Гулак та ін.; за заг. ред. В. Галуцька, В. Фелика. Одеса: Видавництво «Юридика», 2025.
5. Ситник Г.П., Орел М.Г. Національна безпека в контексті європейської інтеграції України: підручник / за ред. Г.П.Ситника. Київ: Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2021. 372 с.

6. Ситник Г.П., Орел М.Г. Основи стратегічного планування національної безпеки: посібник / за ред. Г.П.Ситника. Київ: Видавець Кравченко Я.О., 2021. 224 с.
7. Ситник Г.П., Орел М.Г. Публічне управління у сфері національної безпеки: підручник / за ред. Г.П.Ситника. Київ: Видавець Кравченко Я.О., 2020. 360 с.
8. Ситник Г.П., Неліпа Д.В., Орел М.Г. Зовнішня політика та національна безпека: посібник / за ред. Г.П.Ситника. Київ: Видавець Кравченко Я.О., 2021. 244 с.

Додаткова література:

1. Антонов В. О. Конституційно-правові засади національної безпеки України: монографія / В. О. Антонов; наук. ред. Ю. С. Шемшученко. Київ : Талком, 2017. 576 с.
2. Богданович В. Ю. Теоретичні основи, методи й технології забезпечення національної безпеки України: монографія / В. Ю. Богданович, І. Ю. Свіда, Є. Д. Скуліш; за заг. ред. Є. Д. Скуліша. Київ : Наук. вид. відділ НАСБ України, 2012. 548 с.
3. Богуцький П. П. Концептуальні засади права національної безпеки України: монографія. Київ-Одеса : Фенікс, 2020. 376 с.
4. Галуцько В., Стеценко С., Берлач А., Буханевич О., Ситников О. та ін. Адміністративне право та адміністративний процес України в умовах воєнного стану: колективна монографія / за заг. ред. В. Фелика, В. Курила. Київ: «Видавництво Людмила», 2023. 704 с.
5. Державна політика забезпечення національної безпеки України: основні напрямки та особливості здійснення: монографія / 37 Криштанович М. Ф., Пушак Я. Я., Флейчук М. І., Франчук В. І. Львів: Сполом, 2020. 418 с.
6. Публічне управління та національна безпека : монографія / А. М. Михненко, Н. М. Грущинська, Ю. В. Нестеряк, Я. Ф. Жовнірчик, І. І. Дейнега, В. П. Приходько, М. Л. Ніжніков, Е. М. Макаренко, О. В. Поліщук, І. В. Чібісова ; за ред. д-ра іст. наук, проф. А. М. Михненка і д-ра екон. наук, доц. Н. М. Грущинської. Київ: НАУ, 2019. – 340 с.
7. Публічне управління та адміністрування у сфері національної безпеки: (системні, політичні та економічні аспекти): словник-довідник / С.П.Завгородня, М.Г.Орел, Г.П.Ситник [уклад.] / за заг.ред. Д.В.Неліпи, Є.О.Романенка, Г.П.Ситника, Київ: Видавець Кравченко Я.О., 2020. 380 с.
8. Підберезних І.Є. Адміністративно-правове забезпечення національної безпеки: порівняльно-правовий аналіз: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07 / Підберезних Інна Євгенівна. Дніпро, 2022. 33 с.
9. Підберезних І. Є., Галкін Р. Д. Політика національної безпеки Королівства Швеція: історико-правовий контекст // Юридичний науковий електронний журнал. Запорізький національний державний університет, 2022. № 3. С. 172-177.
10. Підберезних І. Є. Сектор безпеки Литви як об'єкт адміністративно-правового регулювання // Прикарпатський юридичний вісник. 2022. № 1. С. 91-96.
11. Підберезних І. Є., Кочетков В. В. Київський безпековий договір: рекомендації щодо безпекових гарантій для України // Юридичний науковий електронний журнал. Запорізький національний державний університет, 2023. № 4. С. 45-48.
12. Сектор безпеки і оборони України: теорія, стратегія, практика: монографія / Ф.В.Саганюк, О.В.Устименко, М.М.Лобко та ін. К.: Академпрес, 2017. 182 с.
13. Тимошенко В.А. Порядок проведення службових розслідувань у секторі безпеки і оборони України. Видавництво КНТ. 2022. 550 с.

Англійською мовою:

1. Cleveland. The knowledge executive. Leadership in an information society. New York: Truman Telley books, 1989. P. 32. 90.
2. Huntington S.P. The Clash of Civilization and the Remaking of World Order. N.Y., 1996.

3. Pidbereznykh I. et al. (2024). Effectiveness of European Human Rights Protection Mechanisms in the Context of Military Operations // *Pakistan Journal of Criminology*. Vol. 16, No. 03, July-September. P. 935-948. <https://doi.org/10.62271/pjc.16.3.935.94> (Scopus)
4. Pidbereznykh I. et al. (2024). Administrative law mechanisms for preventing and countering corruption in the field of territorial defence // *Sapienza: International Journal of Interdisciplinary Studies*, 5(4), e24069. <https://doi.org/10.51798/sijis.v5i4.859> (Scopus)
5. Pidbereznykh I. et al. (2024). Cybersecurity and geopolitical dimensions of external information interventions in Ukraine: Analysis of current trends // *Data and Metadata* [Internet]. Sep. 25 [cited 2024 Oct. 15]; 3:345. DOI: <https://doi.org/10.56294/dm2024.345> (Scopus)
6. Pidbereznykh I. et al. (2024). Administrative-Law Status of National Security Agencies // *Revista Jurídica Portucalense*, 624–652. DOI: [https://doi.org/10.34625/issn.2183-2705\(36\)2024.ic-27](https://doi.org/10.34625/issn.2183-2705(36)2024.ic-27) (Scopus)
7. Podbereznykh I. et al. (2022). Improving the administrative and legal status of the high anti-corruption court // *Amazonia Investiga*. Vol. 11 (52). P. 165-174. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2022.52.04.18> (Web of Science)
8. Podbereznykh I. et al. (2022). Ukrainian policy in the field of information security // *Amazonia Investiga*. Vol. 11 (60). P. 206-213. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2022.60.12.22> (Web of Science)

Електронні ресурси:

1. Офіційний портал Верховної Ради України. Законодавство. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
2. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Рада національної безпеки і оборони України. URL: www.rnbo.gov.ua
4. Президент України / Офіційне інтернет-представництво. URL: <http://www.president.gov.ua>
5. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
6. Генеральний штаб ВСУ. URL: www.zsu.gov.ua
7. Служба безпеки України. URL: <http://www.sbu.gov.ua>
8. Офіс Генерального прокурора. URL: <http://www.gp.gov.ua>
9. Судова влада України. URL: <https://court.gov.ua>
10. Бібліотека Інституту Поглиблених Правничих Студій. Велика Британія. URL: <http://ials.sas.ac.uk/library/eservice/elibrary.htm>
11. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua>
12. Центр політико-правових реформ. URL: <http://pravo.org.ua>
13. Міністерство юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/>
14. Портал МВС України. URL: <https://mvs.gov.ua/>

Онлайн курс:

За проходження рекомендованого онлайн курсу із отриманням сертифікату в результаті, викладач може додати здобувачу вищої освіти 5 б. за 1 курс (загалом не більше, ніж 20 б.).

4. Інформаційна безпека. Retrieved from: https://prometheus.org.ua/course/course-v1:Internews+INFOS101+UA_2021_T3